SPLETNO

LETNO POROČILO 2018

Sofinancirano s pomočjo Instrumenta
za povezovanje Evrope Evropske unije

DELOVANJE PRIJAVNE TOČKE

KDO SMO?

Spletno oko uporabnikom interneta omogoča anonimno prijavo sovražnega govora in posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu.

Prizadeva si za **omejevanje gradiv s spolnimi zlorabami otrok** in **sovražnega govora** na internetu ter s tem za varnejšo uporabo spleta. V ta namen sodeluje s **slovensko policijo**, mednarodno organizacijo **INHOPE**, ponudniki spletnih storitev, spletnimi portali in drugimi organizacijami.

Spletno oko je ena izmed treh komponent **Centra za varnejši internet**, ki deluje pod okriljem Univerze v Ljubljani, Fakultete za družbene vede, mreže ARNES, Zveze prijateljev mladine Slovenije in Zavoda MISSS (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije). Ustanovljena je bila septembra 2006, prijave pa sprejema od leta 2007.

Kako lahko prispevam k zmanjšanju obsega škodljivih vsebin na internetu?

PRIJAVI SOVRAŽNI GOVOR IN POSNETKE SPOLNIH ZLORAB OTROK!
WWW.SPLETNO-OKO.SI

Zaradi obsežnosti interneta pristojni organi sami ne morejo zaznati vseh kršitev, zato je vsaka prijava domnevno nezakonite vsebine pomemben korak k njeni odstranitvi, sankcioniranju storilca in zagotavljanju pomoči žrtvam.

2018 V ŠTEVILKAH

OBRAVNAVA POSNETKOV SPOLNIH ZLORAB OTROK

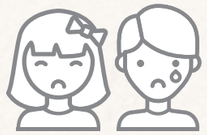

Število prejetih	Število domnevno nezakonitih
350	159

OBRAVNAVA PRIJAV SOVRAŽNEGA GOVORA

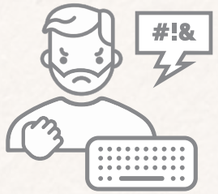

Število prejetih	Število domnevno nezakonitih
591	35

OZAVEŠČANJE
280 udeležencev posvetov iz vrst policije, tožilstev, sodišč, socialnih služb, nevladnih organizacij, šolstva in industrije.

KAKO POTEKA PRIJAVA?

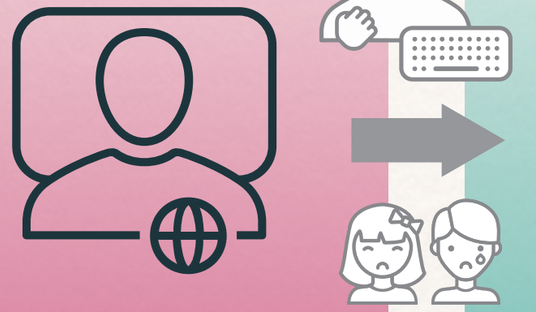

UPORABNIK_CA SPLETA

Uporabnik spleta odda anonimno prijavo domnevnega sovražnega govora ali posnetkov spolnih zlorab otrok na spletni strani prijavne točke Spletno oko ali prek gumba na katerem od partnerskih spletnih portalov.

PRIJAVNA TOČKA

Usposobljeni sodelavec Spletnega očesa pregleda vsebino in oceni, ali pomeni kršitev Kazenskega zakonika RS in s tem kaznivo dejanje. V tem primeru prijavo posreduje naprej policiji.

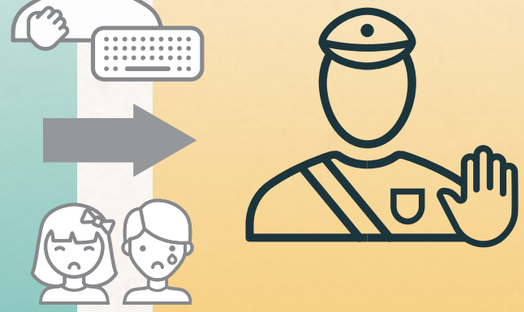

POLICIJA & BAZA INHOPE

Če gre za kršitve na slovenskih strežnikih, jih nadalje obravnava slovenska policija. Posnetke spolnih zlorab otrok na tujih strežnikih Spletno oko prijavi v bazo ICCAM združenja prijavnih točk INHOPE in slovenski policiji, ta pa obvešča Interpol.

PONUDNIK GOSTOVANJA

Slovenska policija in Spletno oko ali organi pregona in prijavne točke v drugih državah sprožijo ukrepe za čim hitrejšo odstranitev sporne vsebine pri ponudniku gostovanja.

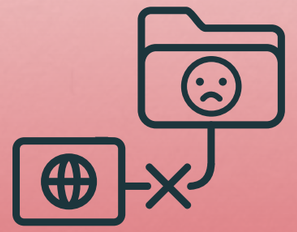

ODSTRANITEV SPORNE VSEBINE

Za čim hitrejšo odstranitev posnetka spolne zlorabe otroka je ključno globalno sodelovanje prijavnih točk, organov pregona in ponudnikov gostovanja.
V primerih sovražnega govora je pomembno sodelovanja med prijavno točko in upravitelji spletnih mest, npr. družbenih omrežij in spletnih medijev.

POSNETKI SPOLNIH ZLORAB OTROK

KAJ SO POSNETKI SPOLNIH ZLORAB OTROK?

Kaznivo dejanje prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva opredeljuje

176. ČLEN KAZENSKEGA ZAKONIKA,

ki se nanaša na namerno dostopanje do pornografskega ali drugačnega seksualnega gradiva, ki vključuje mladoletne osebe in prikazuje nedvoumno spolno dejanje.

Posnetek spolne zlorabe otroka je gradivo, ki:

- slikovno prikazuje otroka (mladoletno osebo, mlajšo od 18 let), ki sodeluje v nedvoumnem spolnem dejanju, oziroma osebo, za katero se zdi, da je otrok
- realistične podobe neobstoječega otroka v nedvoumnem spolnem dejanju.

Namen preiskovanja posnetkov spolnih zlorab otrok je:

- identificirati storilca spolne zlorabe,
- identificirati in zaščititi žrtev spolne zlorabe in
- onemogočiti dostop do spornega gradiva.

Posnetki spolnih zlorab otrok so v laični javnosti pogosto poznani pod izrazom »otroška pornografija«, vendar pa se ta nekdaj razširjeni izraz danes zaradi neustreznega prizvoka ne uporablja več. Takšne kršitve zato opisujemo z ustreznejšim izrazom **»posnetki spolnih zlorab otrok«**. Izraz otroška pornografija posledično lahko pripomore k razumevanju spolne zlorabe otroka kot trivialne ali celo legitimne ter daje občutek, da otrok v dejanjih sodeluje sporazumno. To zanemarja dejstvo, da so otroci na posnetkih žrtve kaznivih dejanj in jih je tako treba tudi obravnavati.

Vsakršna spolna aktivnost, ki vključuje otroke, pomeni njihovo zlorabo, saj ti (legalno) niso zmožni sporazumno in prostovoljno sodelovati pri spolnih dejanjih. Pornografija po drugi strani označuje gradiva s sporazumnimi spolnimi odnosi, ki so na voljo javnosti, in so kot taka vedno bolj normalizirana.

Vse vsebine, ki jih uporabniki prijavijo na Spletno oko, ne ustrezajo pravnim kriterijem za določitev teh kot kaznivih, saj lahko na primer prikazujejo polnoletno osebo ali otroke, ki niso udeleženi v nedvoumnih spolnih dejanjih ali položajih. V teh primerih prijav praviloma ne posredujemo policiji.

Zavedati pa se moramo, da se tudi tovrstni posnetki pogosto uporabljajo v sporne namene ali se širijo brez dovoljenja, zato previdnost pri objavi fotografij na družbenih omrežjih in drugje na internetu nikoli ni odveč.

KAKO LAHKO OTROK POSTANE ŽRTEV?

Pogosto posnetke spolnih zlorab posname storilec fizične spolne zlorabe otrok. To je največkrat oseba, ki jo otrok pozna in ji zaupa, ali pa se jo boji, zato zloraba večinoma ostane neodkrita. Na internetu posnetke nato objavi zaradi ekonomskih ali drugih lastnih interesov.

O zlorabi govorimo tudi takrat, ko mladostnik sam posname **seksualno eksplicitne fotografije ali posnetke**, jih deli z osebo, ki ji zaupa, ta pa to zlorabi in grozi z objavo na spletu ali to dejansko uresniči. T. i. **seksting** lahko iz sprva prostovoljne izmenjave fotografij **preide v zlorabo, grožnje, izsiljevanje** za vedno več posnetkov ali celo za usluge v živo. **Pogosto otrok nevede komunicira s kriminalno organizacijo**, ki ga prepriča v seksting, poslanemu posnetku pa praviloma sledi izsiljevanje za denar.

Storilec, navadno starejši, a **z lažno identiteto najstnika**, lahko do otrok dostopa prek **družbenih omrežij ali klepetalnic** in jim namenja pozornost, laska, daje darila. Otrok mu zaupa, saj se ne zaveda tveganj in ne razume spolnosti in namenov odraslih, kar pa lahko vodi v spolne zlorabe prek spleta ali v živo.

NA POSNETKU BI LAHKO BIL VAŠ OTROK!

NE ODLAŠAJTE S PRIJAVO!

KAKO UKREPATI?

Objava intimnega posnetka na spletu je za otroka tako v trenutku objave kot tudi v prihodnosti grozljiva izkušnja, ki ga čustveno prizadene. Občuti lahko sram, strah, ponižanje, samoobtoževanje ter družbeno izključenost. Zaznamuje ga lahko za celo življenje.

Ob sumu, da je otrok žrtev zlorabe na internetu, se za pomoč pri ukrepanju in odstranjevanju gradiva obrnite na najbližjo **policijsko postajo** in na **prijavno točko Spletno oko**.

Na enak način ukrepajte, če opazite domnevno sporno gradivo, na katerem so prisotne osebe, ki bi lahko bile mladoletne, saj gre lahko za žrtve, ki jih je potrebno zaščititi.

Več nasvetov o tem, kako ukrepati v takšnih primerih, lahko preberete v našem **priročniku: e-zlorabe otrok in mladostnikov**.

POSNETKI SPOLNIH ZLORAB OTROK V 2018

350 PREJETIH PRIJAV

159 DOMNEVNO NEZAKONITIH

0 NA SLOVENSKIH STREŽNIKIH

Tipična žrtev na posnetkih spolnih zlorab otrok v letu 2018

DEKLICA
11-15 let
posnetki, ki prikazujejo hujše oblike spolnih zlorab

ŽRTVE NA POSNETKIH SPOLNIH ZLORAB OTROK V LETU 2018

Podatki se nanašajo na posnetke, ki smo jih med prejetimi prijavami na prijavno točko prepoznali kot posnetke spolnih zlorab otrok (n = 159).

STAROST ŽRTEV

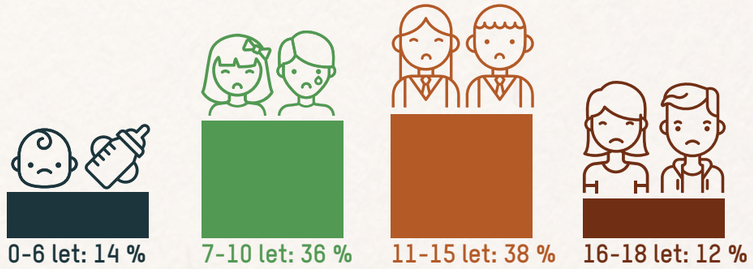

SPOL ŽRTEV

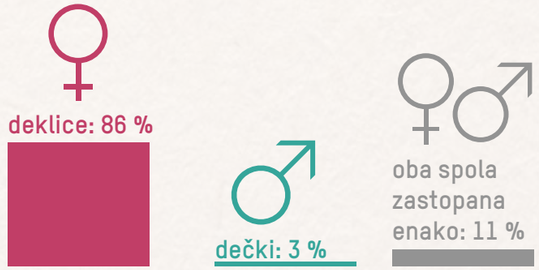

KATEGORIJE SPORNIH POSNETKOV:

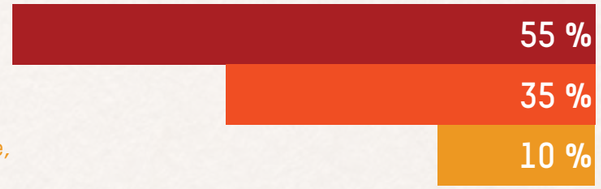

POSNETKI SPOLNIH ZLORAB OTROK SKOZI LETA

Trendi prijav posnetkov spolnih zlorab otrok od 2007 do 2018

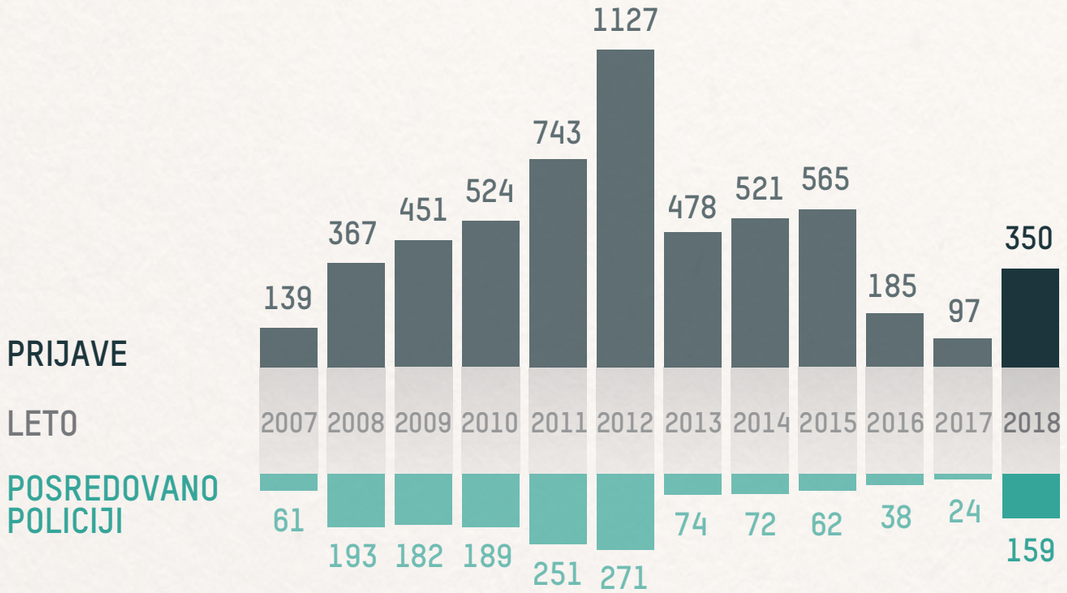

V letu 2018 se je **močno povečalo tako število prijav**, kot tudi število primerov, ki jih je prijavna točka posredovala Policiji.

Kategorije domnevno nezakonitih posnetkov (v %)

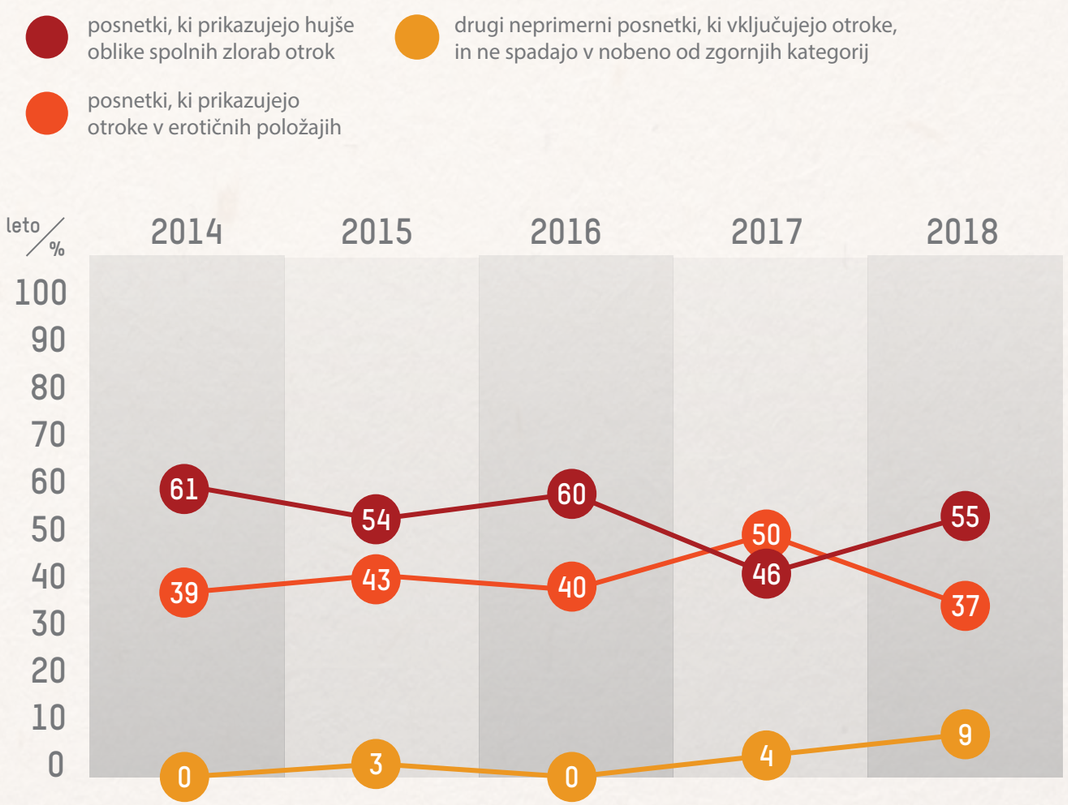

Po letu 2016 je bil lansko leto ponovno največji delež posnetkov, ki **prikazujejo hujše oblike spolne zlorabe otrok**.

Starost žrtev (v %)

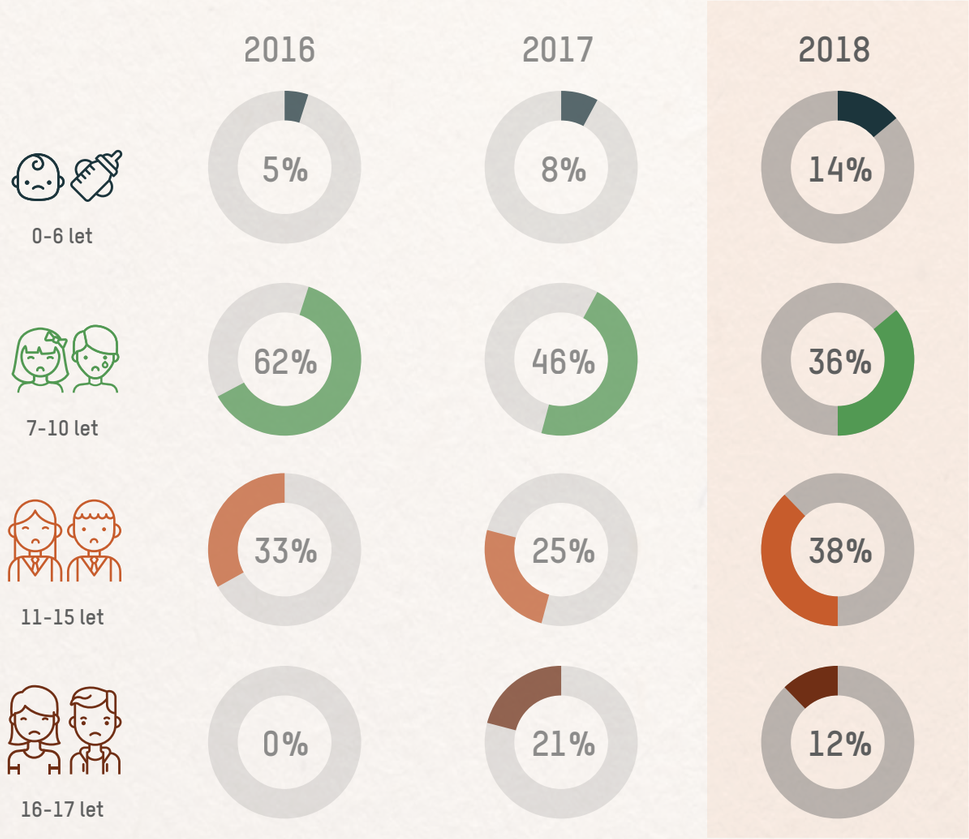

V lanskem letu je **nekoliko padel delež posnetkov spolnih zlorab**, na katerih so žrtve najmlajši otroci, **stari od 0 do 10 let**, vendar pa je odstotek teh posnetkov **še vedno visok**. Opazen pa je bil **porast deleža posnetkov**, na katerih so bile **žrtve stare od 11 do 15 let**, medtem ko je pri deležu posnetkov, na katerih so žrtve stare od 16 do 18 let, mogoče opaziti upad.

Spol žrtev (v %)

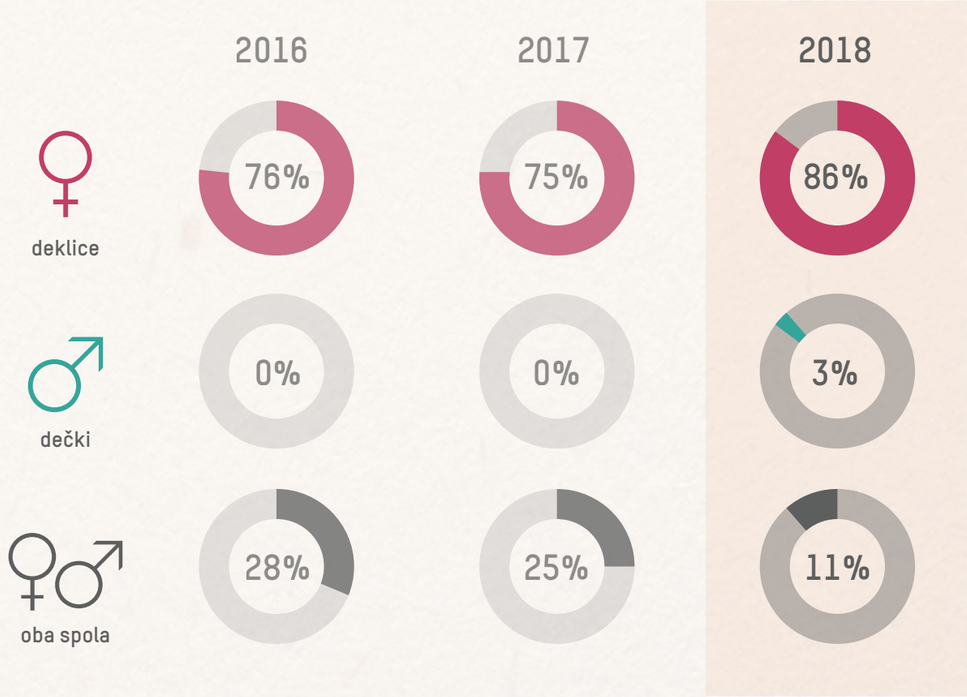

Na posnetkih spolnih zlorab že več let **kot žrtve prevladujejo deklice**. **Delež posnetkov**, na katerih so **prisotni večinoma dečki**, je nekaj let upadal, leta 2018 pa se je **ponovno nekoliko dvignil**.

INHOPE IN SISTEM ICCAM – KAKO LAHKO VAŠA PRIJAVA NA SPLETNO OKO NEKOMU REŠI ŽIVLJENJE

Spletno oko je del mednarodne mreže prijavnih točk INHOPE, v katero je vključenih 46 prijavnih točk iz 41 držav. Večina spornih spletnih strani se nahaja na strežnikih izven Slovenije, zato je sodelovanje prijavnih točk v okviru združenja INHOPE ključnega pomena. Prijavne točke glede prijav posnetkov spolnih zlorab otrok tako ves čas medsebojno sodelujejo. Če prijavna točka prijavljeno vsebino oceni kot nezakonito in če se ta nahaja na tujih strežnikih, jo posreduje v sistem ICCAM.

ICCAM je mednarodni prijavni sistem za prijavo posnetkov spolnih zlorab otrok, prek katerega se te zbirajo in analizirajo, v sodelovanju z Interpolom pa omogoča primerjanje večjega števila posnetkov in žrtev na njih, s čimer organi pregona ugotavljajo, ali se na različnih posnetkih pojavlja isti otrok. S tem se preprečuje nepotrebno večkratno pregledovanje vsebin in omogoča lažjo identifikacijo žrtev. Vsak nov posnetek iste žrtve lahko namreč policiji služi kot manjkajoči kos sestavljanke, s katerim si pomaga pri preiskovanju primera, ugotavljanju identitete in lokacije zlorabljenega otroka. Na podlagi takšnih primerjav posnetkov so pristojni organi v preteklosti že uspešno identificirali in rešili žrtve zlorab.

STATISTIKA ICCAM

Brez ključnih informacij in povezovanja podatkov, policisti žrtev ne morejo rešiti in lahko le spremljajo nadaljevanje zlorab. **Zato je vsaka prijava sporne vsebine pomembna**, saj lahko prispeva k pridobivanju ključnih dokazov. Podatki zbrani prek sistema ICCAM in objavljeni v letnem poročilu INHOPE so pokazali:

155.240 prijav posnetkov spolnih zlorab otrok je bilo izmenjanih prek sistema ICCAM v letu 2018– **80 % več kot v letu 2017**
337.588 domnevnih posnetkov povezanih s spolnimi zlorabami otrok je bilo procesiranih prek sistema ICCAM – **30 % več kot v letu 2017**
223.999 slik in videov je bilo ocenjenih kot **nelegalnih**
58 % jih je bilo **odstranjenih** z interneta **v manj kot 3 dneh**
91 % vpletenih otrok je bilo **mlajših od 13 let**
80 % žrtev je bilo **ženskega spola**
84 % vsebin se je nahajalo na **platformah za gostovanje slik**

V letu 2018 smo na prijavni točki Spletno oko v bazo ICCAM posredovali **144 prijav** posnetkov spolnih zlorab otrok.

74 spletnih naslovov, na katerih so gostovali posnetki, je ICCAM ocenil kot ustrezne za analizo. Ostalih 70 spletnih naslovov ni bilo ustreznih za nadaljno analizo.

Na 74 spletnih naslovih je bilo klasificiranih **12.705 posnetkov**. Na 10.730 posnetkih ni bilo znakov nezakonitosti.

V **203 primerih** je šlo za posnetke **najhujših zlorab otrok**. To so posnetki, ki prikazujejo predpubertetne otroke **(13 let ali manj)** v spolnih aktih ali njihove genitalije. Gre za posnetke, ki so kaznivi v vseh državah, ki so vključene v bazo ICCAM.

V **1761 primerih** je šlo za posnetke, ki ne dosegajo kriterijev najhujših zlorab, vendar so **kaznivi po slovenski zakonodaji**.

11 primerov je bilo mejnih. To so primeri, ki niso kaznivi po slovenski zakonodaji, vendar obstaja možnost, da so **kaznivi v državi gostiteljici**.

144 url-jev v bazo ICCAM

70 ni bilo ustreznih za nadaljno analizo

74 ustreznih za analizo

12.705 fotografij in videoposnetkov

10.730 PRIMEROV ni bilo znakov nezakonitosti

203 PRIMEROV najhujše oblike zlorab otrok

1.761 PRIMEROV zlorabe otrok, kot jih definira nacionalna zakonodaja

11 PRIMEROV mejni primeri

GOSTOVANJE POSNETKOV SPOLNIH ZLORAB OTROK, PRIJAVLJENIH NA PRIJAVNO TOČKO SPLETNO OKO V LETU 2018

Največ povezav s posnetki spolnih zlorab otrok, ki so bile prijavljene na Spletno oko, je gostovalo na strežnikih v **Združenih državah Amerike (58 primerov)**. Od evropskih držav je bila na prvem mestu **Nizozemska z 28 primeri**, takoj za njo pa **Rusija s 16 primeri**. Na slovenskih strežnikih ni bilo lociranih nobenih posnetkov. Skupno je bilo vseh prijavljenih povezav 159, od teh pa jih je 43 gostovalo na strežnikih na neznanih lokacijah.

GOSTOVANJE POSNETKOV SPOLNIH ZLORAB OTROK, ZAZNANIH V VSEH ČLANICAH INHOPE V LETU 2018

(VIR: INHOPE ANNUAL REPORT)

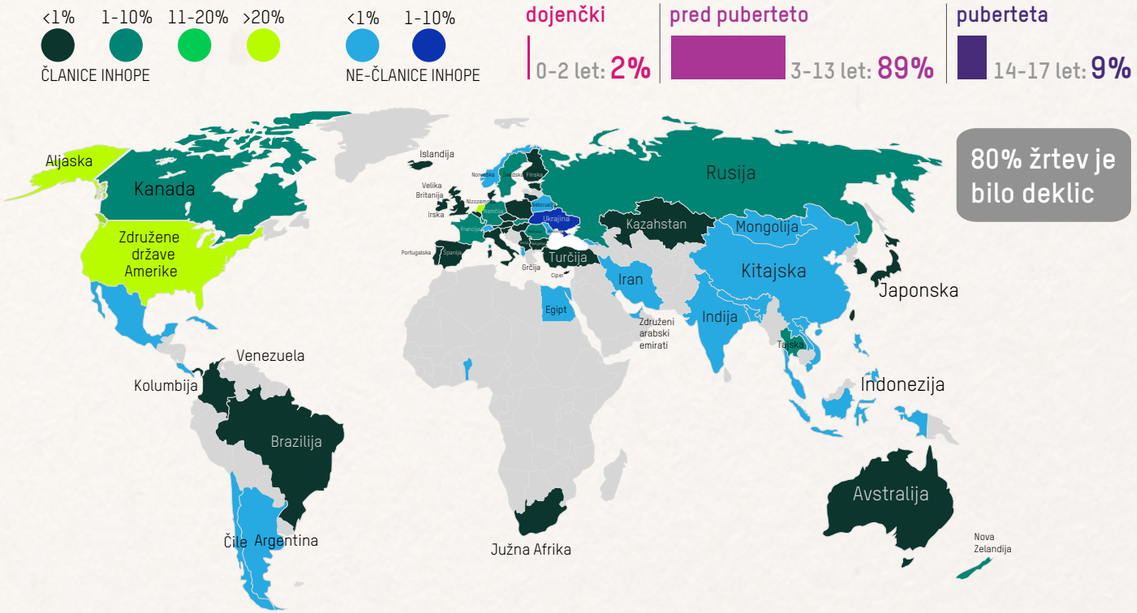

Posnetki spolnih zlorab otrok, obravnavani na globalni ravni, so v letu 2018 v največjem deležu gostovali na strežnikih na **Nizozemskem (kar 44 % posnetkov)**. Na drugem mestu gostovanja so bile **Združene države Amerike (25 %)**, za njimi pa **Rusija (9 %)**. Na globalni ravni so skupaj obravnavali **155.240 prijav**.

SOVRAŽNI GOVOR

KAJ JE SOVRAŽNI GOVOR?

Sovražni govor je izražanje mnenj in idej, ki so po svoji naravi diskriminatorne (ksenofobične, rasistične, homofobične in podobno) in uperjene proti različnim manjšinam (etničnim, narodnim, verskim, kulturnim, spolnim in podobno). Sovražni govor torej temelji na prepričanju, da so nekateri ljudje manjvredni, ker zaradi posamezne osebne okoliščine pripadajo določeni skupini.

Te osebne okoliščine so lahko:

- narodnost,
- rasa ali etnično poreklo,
- versko ali drugo prepričanje,
- spol,
- zdravstveno stanje,
- jezik,
- spolna usmerjenost,
- invalidnost,
- starost,
- gmotno stanje,
- izobrazba,
- družbeni položaj in druge

Glavni cilj sovražnega govora je razčlovečiti tiste, proti katerim je usmerjen, njegov namen pa je ponižati, prestrašiti in spodbuditi nasilje. Izraz zajema govorno, pisno in nebesedno komunikacijo, kot na primer parade, trakove, simbole in podobno.

Besede, katerih namen je poniževati, razčlovečiti, odvzeti dostojanstvo, postaviti v podrejen položaj, vplivajo na to, kakšen položaj v družbi bodo imeli ljudje, proti katerim so usmerjene, kako bodo živeli, kako bodo z njimi ravnali drugi ljudje in nenazadnje, kako bodo razumeli sebe. Sovražni govor lahko enačimo s socialnim dejanjem, saj lahko grobo določi družbeni položaj tistih, proti katerim je usmerjen.

Kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti definira

297. ČLEN SLOVENSKEGA KAZENSKEGA ZAKONIKA

OBRAVNAVA SOVRAŽNEGA GOVORA NA PRIJAVNI TOČKI

Obravnava prijav domnevno nezakonitega sovražnega govora na prijavni točki Spletno oko temelji na **297. členu slovenskega Kazenskega zakonika**, ki prepoveduje javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti na podlagi določenih osebnih okoliščin, z ogrožanjem ali motenjem javnega reda in miru oziroma z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. Pri obravnavi prijav upoštevamo pravno prakso na področju pregona sovražnega govora, ki se v Sloveniji še oblikuje.

Vrhovno državno tožilstva je 27.2.2013 podalo smernice, na podlagi katerih **sovražni govor ne more biti kazniv, če v posledici ravnanja ni prišlo do ogrozitve ali motenja javnega reda in miru**. Po drugi strani je Vrhovno sodišče po sprejemu sodbe I Ips 65803/2012 z dne 4. 7. 2019 sporočilo, da "v primerih, ko je bilo dejanje storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, če so podani ostali zakonski znaki za obstoj kaznivega dejanja, **ni treba, da bi zaradi takega storilčevega ravnanja prišlo tudi do potencialnega ogrožanja javnega reda in miru**." Ob tem po mnenju Vrhovnega sodišča to kaznivo dejanje ne varuje le javnega reda in miru, temveč tudi človekovo dostojanstvo, ki ima v demokratični družbi poseben pomen.

Tudi zapisi, ki ne ustrezajo vsem elementom kaznivosti, so pogosto **žaljivi in nesprejemljivi, ponižujejo in omalovažujejo družbene skupine in posameznike**. Takšne primere **lahko označimo kot sporne, tudi če niso kaznivi**. Takšnih primerov Spletno oko ne prijavi policiji, lahko pa skrbnik spletnega mesta ugotovi, da kršijo pravila portala in jih v skladu s tem odstrani.

SOVRAŽNI GOVOR V LETU 2018

Glede na leto 2017 je zaznati rahlo naraščanje števila prejetih prijav sovražnega govora na prijavno točko kot tudi števila primerov z elementi kaznivega dejanja. Teh je bilo največ po letu 2015. V letu 2018 jih je bilo 40 % več kot leto pred tem. V zadnjih letih so sicer nekateri osrednji spletni mediji uvedli številne ukrepe, s katerimi so zajezili pojav skrajnih oblik sovražnega govora med komentarji pod spletnimi novicami. Na nižje število prijav pa po naših ugotovitvah vpliva tudi vedno večje zavedanje splošne javnosti o ostrih pogojih za kazenski pregon sovražnega govora v Sloveniji.

Sovražni govor skozi leta (2007 -2018)

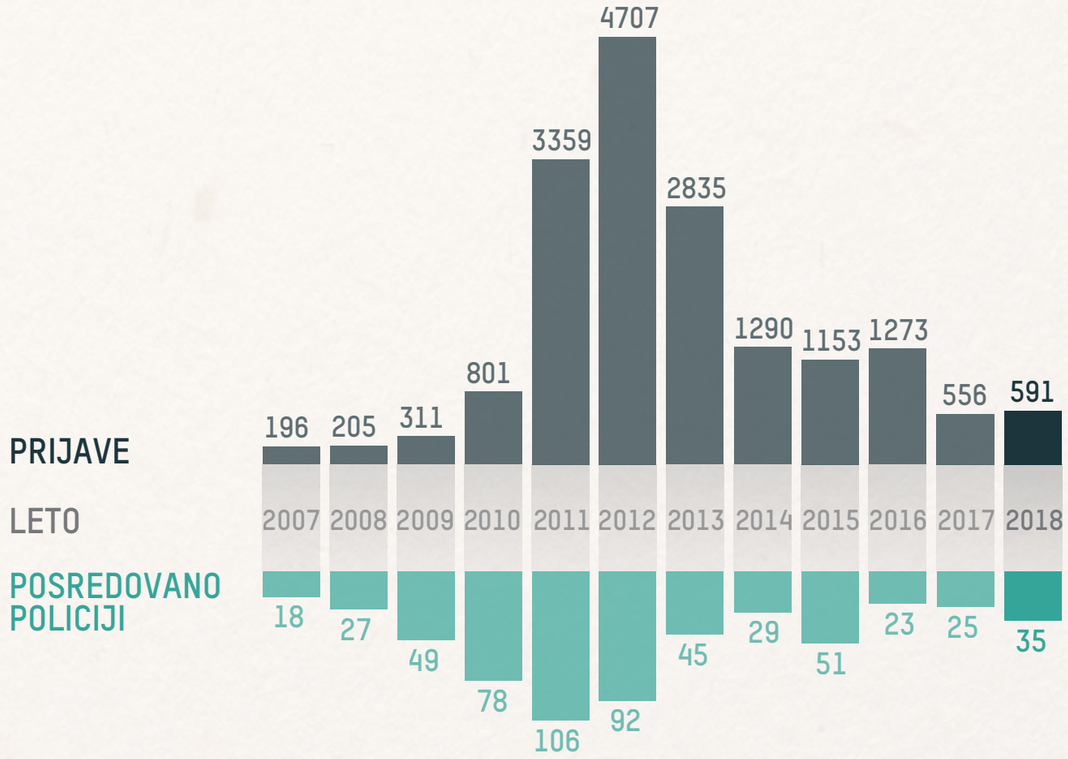

V letu 2018 je bilo število prijav sovražnega govora približno enako kot leto poprej, opaziti pa je mogoče trend naraščanja primerov posredovanih Policiji.

Kategorije prejetih prijav spornega govora (v %)

Kategorizirane so unikatne prijave z zadostnimi podatki za uvrstitev v specifično kategorijo (n = 539).

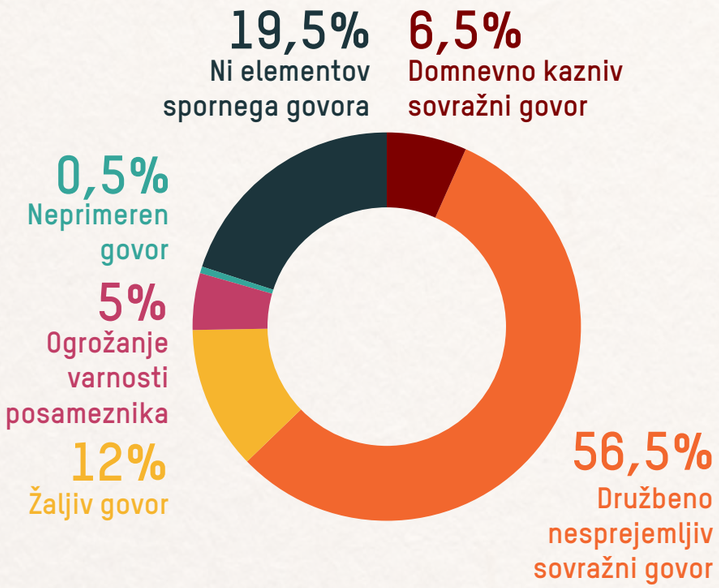

Med veljavnimi prijavami je bilo največ družbeno nesprejemljivega sovražnega govora - **nestrpnega govora zoper posebno varovane družbene skupine**, ki ne zadostuje vsem elementom kaznivega dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika. Na drugem mestu po pogostosti so bile prijave, pri katerih nismo zaznali elementov spornega govora.

Lokacije domnevno nezakonitega sovražnega govora (v %)

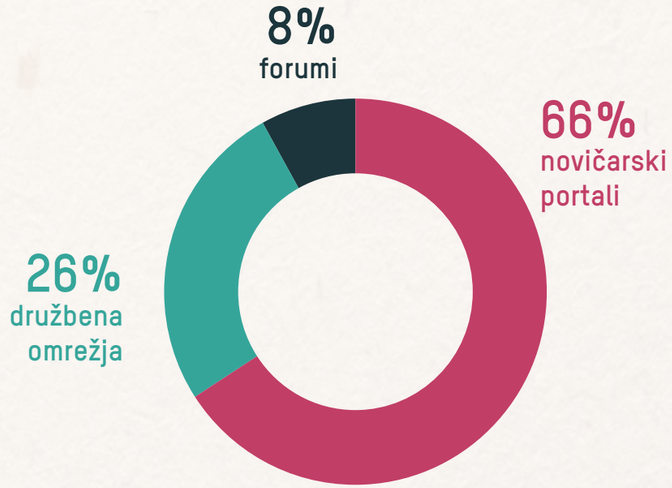

Daleč največ sovražnega govora v letu 2018 je bilo na **novičarskih portalih**, tem pa sledijo družbena omrežja. Le trije na policijo prijavljeni primeri pa so bili v obliki zapisa na forumu.

Kategorije domnevno nezakonitega sovražnega govora glede na žrtev (v %)

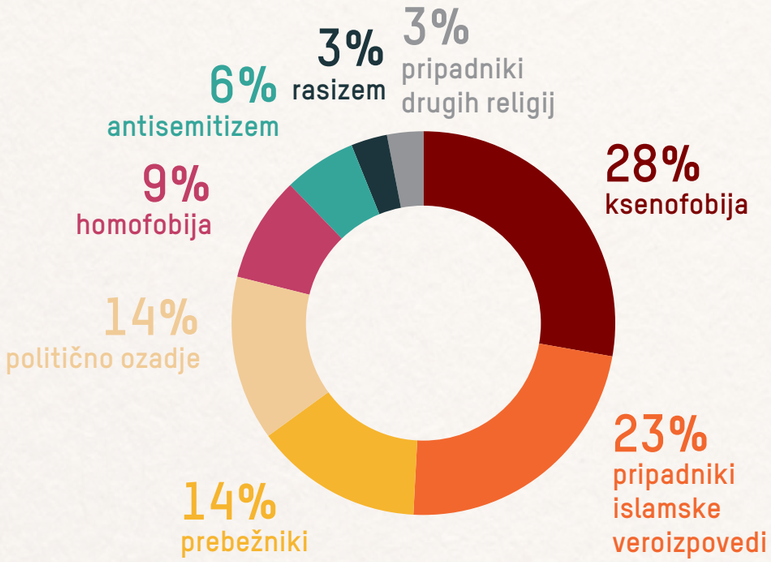

Razvidno je, da so vplivi družbenega dogajanja v Sloveniji v zvezi z begunskimi migracijami še vedno aktualni. S tem lahko povežemo povečan obseg sovražnega govora, ki izraža **nestrpnost do prebežnikov** in **pripadnikov islamske veroizpovedi**.

Nestrpnost do prebežnikov in pripadnikov islamske veroizpovedi je v letu 2018 skupno zavzemala **37 %** domnevno nezakonitega sovražnega govora, **ksenofobija** pa **28 %**.

SPLETNO OKO V LETU 2018

Posvet na temo zlorab otrok na internetu z naslovom »Obravnava e-zlorab otrok: iz teorije v prakso«

Posveta v organizaciji Spletnega očesa, Centra za varnejši internet Slovenije, Uprave kriminalistične policije GPU in Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije, ki se je odvil 27. 9. 2018, se je udeležilo več kot 220 slušateljev iz vrst strokovne javnosti. Poudarek posveta je bil na širokem naboru delavnic, na katerih so udeleženci in udeleženke lahko pridobili konkretna znanja za obravnavo zlorab in spornih internetnih vsebin, nastopili pa so različni domači in tuji predavatelji.

Direktor Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi mag. Boštjan Lindav je opozoril, da sodobna tehnologija družbi prinaša tako dobre, kot tudi slabe stvari. Poudaril je pomen razvoja novih preventivnih ukrepov in pomen izobraževanja strokovnjakov za varstvo in zaščito otrok. Pojasnil je, da je Policija v letu 2017 obravnavala 187 kaznivih dejanj Prikazovanja, izdelave, posesti in posedovanja pornografskega gradiva po 176. členu Kazenskega zakonika.

Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije Nenad Šutanovac je izpostavil, da so otroci in mladostniki tudi zaradi radovednosti in naivnosti ranljivi, starši pa se prepogosto ne zavedajo nevarnosti, ki prežijo na spletu.

Profesorica forenzične klinične psihologije iz Univerze v Edinburgu dr. Ethel Quayle predstavila raziskave na področju e-zlorab in pomen, ki jih imajo te za preventivne ukrepe. Raziskave med drugim kažejo, da je vsak peti mladostnik že bil intimno izpostavljen na spletu, vsakega devetega pa so na spletu že nagovarjali k spolnim dejanjem. Povedala je, da dejanj, ki jih odrasli prepoznamo kot zlorabe, otroci pogosto ne prepoznavajo za take.

Sabina Klaneček iz Ministrstva za pravosodje je v svojem predavanju predstavila nov projekt Hiša za otroke.

Posvet na temo pregona sovražnega govora z naslovom »Sovražni govor iz vidika organov pregona in družbenih omrežij«

Na posvetu, ki se je 6. 6. 2018 odvil na Fakulteti za družbene vede, so predavatelji govorili o postopkih obravnave in izpostavili obstoječe dileme pri moderaciji in kazenskem pregonu sovražnega govora.

Aibhinn Kelleher iz Facebooka je pojasnila, kako obravnavajo vsebine, ki jih njihovi uporabniki označujejo kot sovražni govor. Naslovila je težavo implementacije enake politike za uporabnike iz različnih okolij ter poudarila nujnost sodelovanja deležnikov iz različnih področij, interno in izven organizacije, ter upoštevanje konteksta objav. Na konkretnih primerih pa je tudi pojasnila, kakšne vrste objav odstranjujejo, katere navidezno prav tako problematične pa dopustijo.

Generalni državni tožilec Drago Šketa je predstavil politiko pregona kaznivih dejanj po 297. členu Kazenskega zakonika, ki prepoveduje javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Poudaril je pomen svobode izražanja na eni in pravice do dostojanstva na drugi strani, ter opozoril na razhajanja med sociološkimi in pravnimi definicijami sovražnega govora. Povzel je, da je zakonska ureditev tega področja v Sloveniji zelo restriktivna. Tožilstvo nima pooblastil za pregon vseh žaljivih vsebin, ampak mora presojati na podlagi konteksta, vpliva, dosega, položaja avtorja ipd.

Tomislav Omejec, vodja sektorja splošne policije pri Upravi uniformirane policije GPU se je opredelil do pobud za umestitev spodbujanja sovraštva prek spleta med prekrške. Opozoril je, da lahko takšna obravnava pomeni tudi večji poseg v pravice zasebnosti in komunikacije. V nasprotju s pričakovanji javnosti policisti po Omejčevih besedah velikokrat nimajo možnosti sankcioniranja sovražnega govora, saj morajo upoštevati in dokazati kontekst, namen avtorja in vznemirjenost žrtve.

Udeležba na posvetu pri predsedniku države

Spletno oko se je 13. 12. 2018 udeležilo posveta pri predsedniku države Borutu Pahorju na temo svobode govora in sovražnega govora. Z namenom izmenjave strokovnih mnenj o trenutni ureditvi področja ter o ustrezni razmejitvi med svobodo govora in sovražnim govorom je predsednik na posvet povabil 16 sogovornikov iz različnih področij; tako politike kot tudi predstavnike nevladnih organizacij, medijev in sodstva. Ti so na posvetu med drugim izpostavili vse večjo polarizacijo mnenj ter problem neizvajanja že obstoječe zakonodaje. Spletno oko je predstavilo predvsem izzive, povezane z leta 2013 sprejetim pravnim stališčem Vrhovnega državnega tožilstva o pregonu sovražnega govora po 297. členu Kazenskega zakonika. Zaradi zelo strogih kriterijev za kazenski pregon, predvsem zahteve po konkretiziranem ogrožanju javnega reda in miru, mnogi zelo problematični primeri sovražnega govora namreč niso obravnavani. Kot težavo je izpostavil tudi to, da so se usmeritve tožilstva prek pravnega stališča iz kazenskega do neke mere razširile tudi na družbeno razumevanje koncepta sovražnega govora. Poudaril je pomen tega, da pristojni prevzamejo vsak svoj del odgovornosti in ustrezno uredijo svoje področje pregona in preprečevanja sovražnega govora v širšem družbenem smislu.

Obisk ministra za notranje zadeve

Minister za notranje zadeve, Boštjan Poklukar, je na vabilo prijavne točke Spletno oko in Centra za varnejši internet 18. 10. 2018 obiskal Fakulteto za družbene vede, kjer se izvaja omenjeni projekt. Sestanka se je udeležil tudi direktor Uprave kriminalistične policije Boštjan Lindav. S predstavniki in predstavnicami prijavne točke Spletno oko sta govorila o dolgoletnem uspešnem sodelovanju Policije in prijavne točke pri obravnavi prijav nezakonitih vsebin in o osveščanju javnosti o nevarnostih zlorab otrok na internetu ter o možnostih za nadaljnjo poglobitev sodelovanja.

Priročnik za prijavljanje sovražnega govora na družbenih omrežjih

Spletno oko je predstavilo nov priročnik za prijavljanje sovražnega govora na družbenih omrežjih. V njem so pojasnjeni postopki prijave sovražne vsebine na omrežjih Facebook, Twitter in YouTube, ter možnost, da v primeru neuspeha javnost na to opozori Spletno oko. Na prijavni točki na podlagi statusa verodostojnega prijavitelja namreč prijavna točka redno preverja učinkovitost družbenih omrežij pri odstranjevanju sovražnega govora. Priročnik je v spletni verziji dostopen na naslovu https://www.spletno-oko.si/sovrazni-govor-na-druzbenih-omrezjih/prirocnik-za-prijavljanje-sovraznega-govora-na-druzbenih-omrezjih.

Izobraževalni videi na temo spolnih zlorab otrok na internetu

Spletno oko je pripravilo štiri izobraževalne videe na temo spolnih zlorab otrok na internetu. Videi pokrivajo tematiko spletnega grooming, sekstinga, posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu in izsiljevanja z intimnimi posnetki.
Namen izobraževalnih posnetkov je predstaviti značilnosti posameznih oblik zlorab, v kakšnih okoliščinah se zgodijo, pojasniti zakonodajno ureditev na tem področju in predstaviti smernice za ukrepanje. Še posebej so namenjeni staršem ter zaposlenim v šolah in centrih za socialno delo.
Videi so dostopni na spletni strani prijavne točke, v okviru vsebin, namenjenih pomoči pri e-zlorabah: https://www.spletno-oko.si/pomoc-pri-e-zlorabah

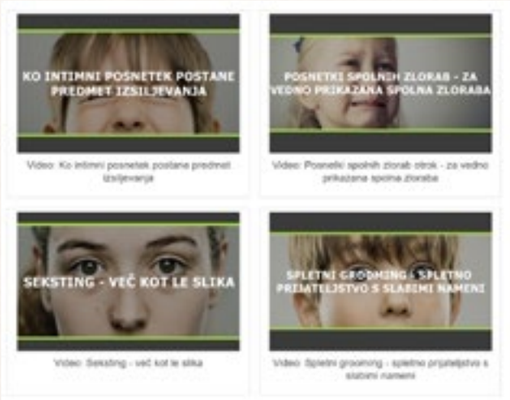

Prof. dr. Vasja Vehovar, vodja Centra za varnejši internet,
Univerza v Ljubljani - Fakulteta za družbene vede

Andrej Motl, koordinator projekta Spletno oko,
Univerza v Ljubljani - Fakulteta za družbene vede

Letno poročilo Spletno oko 2018

Avtorja: Andrej Pirnat in Andrej Motl, Center za varnejši internet, prijavna točka Spletno oko
Oblikovanje: Studio MIAO, OVER d.o.o.
Tisk: Tiskarna Cicero
Naklada: 1250

Univerza v Ljubljani - Fakulteta za družbene vede,
Center za varnejši internet, Spletno oko,
Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana

Avgust 2019

Naslov projekta: Center za varnejši internet

Projekt Center za varnejši internet izvajajo Univerza v Ljubljani Fakulteta za družbene vede, Zavod Arnes, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zavod MISSS (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), financirata pa ga Agencija INEA pri Evropski komisiji (prek Instrumenta za povezovanje Evrope) in Ministrstvo za javno upravo.

Za to publikacijo je odgovoren izključno avtor. Evropska unija ne odgovarja za kakršnokoli morebitno uporabo v njej navedenih informacij.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije

arnes

misss
Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije

Sofinancirano s pomočjo Instrumenta za povezovanje Evrope Evropske unije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

INHOPE
ins@fe